

Bóndafangari!

TAÐ ER altíð so lætt at vera eftirklókur. Nú tað kemur fram í dagsins ljós, hvørji mistøk eru gjord hesi seinastu árinu so eru mong skjót at geva »hinum« alla skyldina. Og hesum hinum eru oftani politikarar og tá serliga lögtingsmenn og teir, sum í landsstýrinum hava sitið.

VIT SKULU ikki bera í bótufloka fyri tey mistøk og tær skeivu avgerðir, sum tiknar eru av teimum. Tær eiga vit øll, so ella so, lut í. Sjálvandi kunnu vit geva politikarunum skyldina fyri eitt og alt, men tað eru vit øll, sum valt hava teir aftur og aftur, uttan stórvegis útskifting og broyting.

EIN SPURNINGUR, sum av og á hevur verið frammi, tá tað hevur verið tosað um búskapin og hvat hesin kann bera við so fáum menniskjum, eru tær mongu iløgurnar gjordar eru í eitt nú orkuútbýgging og havnaútbýgging. Tá stórarbeiði eru gjord liðug, so kunnu tey als

ikki brúkast, tí fyri at fáa nýttu av teimum, mugu enn fleiri iløgur gerast.

FYRST orkuútbýggingin hjá SEV. Her fyrilá eitt risaprojekt, nevniliga at fara undir at útbýggja vatnorkuna í Eysturoynni. Projektið, sum var í fleiri stigum, kom at kosta nógvar hundrad milliónir, tá tað stóð heilt liðugt — nógv mettu tað kom at enda í milliardklassanum, tá avtornaði. Og mett var eisini — av teimum, sum beinanvegin mótmæltu projektinum — at henda upphædd als ikki fór at svara til tað, sum nú fekt burtur úr. Fyri at fáa nakra sum helst nýttu, so varð neyðugt at gera eina so mikið stóra iløgu, at henda fór litla samfelag okkara als ikki at bera.

MEN HVUSSU og ikki eydnaðist tað SEV at »vinga« projektið í gongd. hetta í eini tíð, tá alt virksemið longu var yvirupphitað. Einginskuldi prøva upp á at steðga hesi ætlan. Hvi ikki bara byrja í smáum? Tað hevur so víst seg, at tann parturin av henni, sum er

gjordur longu er farin langt upp um kvart milliardina, og hetta er sum sagt bert ein partur av henni. men verkætlanin kann als ikki brúkast við vinningi, um hon ikki verður gjord liðug øll sum hon er. T.v.s. at tá grønt ljós var givið at fara í gongd, so varð í veruleikanum eisini »givið« grønt ljós fyri øllum projektinum úr einum enda í annan. Onkur vil kalla hetta bóndafangari. Nú 1. partur er gjordur, visir tað seg nevniliga, at lítil og eingin nytta er í honum, um ikki alt verður bygt.

LÆTT ER at vera eftirklókur. Men áttu teir menn, sum hava gingið inn fyri hesum projekti frá byrjan av, ikki havt peningatilfeingi í framtíðini við í myndini eisini? Var tað veruliga ætlan teirra: at við at fáa politikararnar at góðtaka fyrsta byggistigið so høvdu hesir harvið í veruleikanum bundið seg til alt projektið?

OG ER IKKI sama galdandi fyri eitt nú havnaútbýggingina í Havn? Tá grønt ljós varð givið til at fara í gongd, skuldi henda útbýgging

kosta so og so nógv, og vit skuldu fáa eina brúkiliga havn. Men tá avtornar, og havnin hevur kostað stórar upphæddir, visir tað seg, at hon kann ikki brúkast, um ikki so og so nógvar milliónir verða nýttar aftrat. Moli skal gerast. Og soleiðis kundi verið hildið fram at tikið dømi úr føroyska samfelagnum, tá talan hevur verið um at gera iløgur.

NÓGV HEVUR verið tosað um iløgurnar, sum ikki áttu at verið gjordar í eitt nú svartkjaftaskip. Men fáur hevur í veruleikanum gáað um tær risastóru iløgur, sum gjordar í almenn og kommunal projekt, iløgur, sum tá avtornaði, ikki kundu brúkast til nakað sum helst, uttan at brúktar vóru uppafur fleiri milliónir. Vatnorkuútbýggingin í Eysturoynni og havnaútbýggingin í Havn eru bert tvey dømi um hetta sokallaða bóndafangari, sum serliga komandi ættarlið skulu sviða fyri.

Hava ikki livað upp til krøvini

Ein av høvuðsorsøkunum til hetta er, at vit tey seinastu nógvu árinu hava havt eina stuðulsskipan, ið hevur sloppið okkara sölulíði undan at finna ein væl betalandi og harav kravmiklan marknað skrivar Tummas Arabo, landsstýrismaður í 4. partinum av greinarøð síni um "Vinnulívspolitik".

Hann heldur fyri, at fáa vit skaðiliga lótuvinningssmentalitetin í sölulíðinum burtur á annan hátt, verður væl neyðugt at avlúsa bransjuna, um ikki annað so politiskan veg.

4. partur

Tann reyði tráðurin, sum er skrivað frammanfyri, er at okkara framtíðar vinnuøguleikar liggja í, at vit gera okkum greitt hvørji okkara marknaðarmøguleikar eru, síðani taka bestikk av teimum, seta okkum okkara mál og velja strategi, og hereftir nýta okkara fremsta tilfeingi, arbeiðsmegina til at nýta teir tørvir, marknaðirnar hava, og sum vit kunnu ala fram við teirri ráveru og teirri vitan, ið vit hava.

Skal hetta eydnast okkum, krevst dugleiki í at fylgja við og kanna teir marknaðir, ið kunnu koma upp á tal hjá okkum, og opið umrøða í øllum liðum í vinnuni um hesar møguleikar, so avgerð kann

verða tikið um málsetning við so breiðari undirtøku sum gjørligt.

Skulu vit nýta møguleikar, ið eu á teimum væl betalandi marknaðum uttan okkum, mugu vit rokna við, at krøvini til tann einstaka og virkir verða stór. Tey seinastu nógvu árinu eru vit ikki von við innan høvuðsvinnu okkara at liva upp til stórvegis krøv, ið eru sett okkum uttaneftr.

Min vurdering er, at ein av høvuðsorsøkunum til hetta er, at vit tey seinastu nógvu árinu hava havt eina stuðulsskipan, ið hevur sloppið okkara sölulíði undan at finna ein væl betalandi og harav kravmiklan marknað. Vit hava selt bilgar og óprofessionellar vørur. Sölulíði er sostatt sloppið undan krøvum. Hetta

hevur so aftur ført við sær, at virkisleiðslur eru slopnar undan krøvum, og hetta hevur so at enda ført við sær, at virkisleiðslurnar eisini eru slopnar undan at seta starvsfólkum krøv.

Skulu vit klára okkum væl í framtíðar vinnusamfelagnum, so krevst dugleiki og stóðug útbúgving av fólki við marknaðarkunneleika, kunneleika til marknaðarætt, til mál og mentan og í distribútion. tað krevst góð leiðsla og stóðug útbúgving av okkara leiðslum, so mál kunnu verða sett og mest effektivt fylgd. Tað krevst kunneleiki og innlit í gongdina í okkara næstu marknaðum hvat lógum og reglum viðvikur, og hvørji serlig almenn krøv koma at verða sett. Tað krevst innlit og útbúgving

ing í at fylgja við í teimum »trends« av ymiskum slagi í okkara næstu marknaðum, ið kunnu boða frá komandi broytingum og nýggjum møguleikum. Tað krevst stóðug upplæring og útbúgving hjá virkisleiðslum og arbeiðsfólki, at laga seg til tey krøv av heilsuligum, tekniskum og umhvørvisligum slagi, ið okkara marknaðir seta og væntast at fara at seta.

Tað krevst stóðug upplæring hjá virkisleiðslum og arbeiðsfólki í at verða kunnug við krøv keyparanna og virða tey, so eitt hvørt arbeiði verður gjørt so nærlagt sum gjørligt við tí fyri eyga at lúka hesi krøv til fulnar.

Eitt er at vita, hvat krevst. Eitt annað og meiri týðningarmikið er at gera nakað við tað.

Menniskjaliga lyndið er ofta soleiðis, at vit gera einki, so fullgiggjað, sum vit helst innast inni vita, at vit áttu ella kundu gjort. Vit goyma okkum afturfyr orð sum »tað er

ikki so farligt«, »tað gongur nokk« ella »er hetta ikki nóg gott?« o.s.fr.

Viðhvørt tykjast vit at leggja eina æru í ikki at gera okkara besta. Tað er, sum um vit ikki tora at koma í ta støðu at siga: hetta er mitt verk, gjørt av einlistum og tað besta, eg dugi at gera. Eðla er tað tað, at vit skammast við at gera nakað so gott, at vit kundu verið róst? Ella er tað tann nógv umtalaða »Jantelóg«, ið stórtírvist her hjá okkum, ið vit eru bangin fyri? Okkurt er tað, tí fyrr í tíðini t.d. gjordu reiðarar og virkir sera nógv burturúr, at teirra klipp-ella saltfiskur hevði fingið virðislon á framsýning. Í dag tykist tað sum virki, ið fáa rós ella medalju fyri góða vøru, hava lyndi til at gera lítið burturúr vátanini um eitt dygdarverk. Fólki, ið standa afturfyr, spyrja eftir, um virkið so hevur fingið hægri pris á vøruni. Í spurninginum liggur so ofta, at hevur virkið ikki fingið hægri pris — og nógv hægri pris — so er virkið og fólkin, ið har arbeiða, mestsum bara út-nýttat.

Er tað ein ótti fyri, at onnur vilja útnýtta okkum, sum ger, at vit helst bara vilja gera tingini »pá det jævne«. Ella kemst hetta av, at vit ikki vilja skara framum hini, ið vit virka saman við, ella er tað óttin fyri at koma í ta støðu, at okkara besta ikki er nóg gott?

Í framtíðini mugu vit

burtur frá »pá det jævne« filosofiini. Hinvegin mugu vit ikki lata sundurlyndið og Klondyke-mentalitetin fáa fótin ov nógv fyr seg. Serliga kravið um at samskipa kreftirnar at rokka samfelagslig felags mál úteftir, tykjast at vera truplar — serliga í sölulíðinum. Um vit ikki á tí økinum fáa skaðiliga lótuvinningssmentalitetin burtur á annan hátt, verður væl neyðugt at avlúsa bransjuna, um ikki annað so politiskan veg.

Ein týðningarmikil fyrirtreyt verður tí eisini at fáa til vega skipanir, ið ikki taka hugin hjá tí einstaka, hjá virkjunum, hjá stovnum og hjá leiðsluni altíð at gera sitt besta, burtur. Vit eiga ongantíð at vera nøgd við, at móttakarinn av okkara vøru, okkara tænanstu og insatsir bert er nøgdur. Málið má vera, at móttakarinn er fullnøgdur og vil kenna tað sum eitt stórt afturstig, um hann ikki framhaldandi kann fáa okkara vøru, okkara tænanstu ella okkara insats. Undirlutakenslur — at vit verða útnýttat ella at vit ikki tora at duga — eiga ikki framhaldandi at forða okkum í at taka við avbjóðingum.

(framhald)